

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Duben 1962

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

2. po Zdenka Klöslová: KOREA ZBLÍZKA. Přednáška s diapositivy. Osvětová beseda 15 hodin a 20 hodin.
3. út Světová odborová federace, bojovník za práva pracujících. Přednáška v ZK HCV v 14,15 hod.
7. so D. C. Faltis: SNĚŽENKA. Pohádka s baletními vločkami. Sokolovna 19,30 hodin.
8. ne BAVÍTKO PRO DĚTI. ZK Sigma 9,30 hodin. Beskydské divadlo. VINÍCI BEZ VINY. Sokolovna 20 hodin.
9. po Loutkové divadlo. Lípa: NA VANDRU. Odborné učiliště.
10. út Soutěž BSP: SOCIALISTICKY ŽÍT. ZK HCV 15 hodin.
12. čt CO NOVÉHO VE SVĚTĚ. Beseda o mezinárodní situaci. ZK Sigma 19,30 hodin.
14. so TĚLOCVIČNÁ AKADEMIE. Sokolovna 20 hod.
17. út Cyklus LA: ČLOVĚK ČLOVĚKU SOUDRUHEM. ZK HCV 14,15 hodin.
19. čt VEČER V. I. LENINA. Osvětová beseda 19,30 hodin.
21. so TANEČNÍ VEČER. Kulturní dům HCV. 20 hod.
23. po Voskovec a Werich: CAESAR. Těšínské divadlo. Sokolovna 20 hodin.
25. út Soutěž BSP: SOCIALISTICKY ŽÍT. ZK HCV 15 hodin.
26. čt KULTURNÍ ČTVRTEK PRACUJÍCÍCH. ZK Sigma 19,30 hodin.
29. ne BAVÍTKO PRO DĚTI. ZK Sigma 9,30 hodin. Beskydské divadlo. HORKÝ LETNÍ DEN. Sokolovna 20 hodin.
- Bez data: VII. ABONENTNÍ KONCERT. Věčně písňe o lásce zní. Účinkují členové státního divadla Ostrava.

DIVADELNÍ MAŠKARNÍ KARNEVAL ZK Sigma. Program — tanec — hudba J. Jířička.

Bližší na plakátech. Ověřte si datum, místo a dobu konání akcí, nedošlo-li ke změně.

**Kulturní kalendář čs. státních lázní
Teplice nad Bečvou.**

5. čt Národopisný soubor písní a tanců z Valašska. Bečva 19,30 hodin.
6. pá Klasický večer nejkrásnějších melodií. Posluchači konservatoře. Sokolovo 19,30 hodin.
7. so Nejkrásnější operetní melodie. Účinkují Slámová, Krejčířík a R. Heider. Sokolovo 19,30 hodin.
12. čt Klavírní koncert D. Tomana. Sokolovo 19,30 hodin.
14. so Národopisný soubor písní a tanců z Valašska. Bečva 19,30 hodin.
21. so Koncert pěveckého souboru PŘERUB z Přerova. Sokolovo 19,30 hodin.
28. so Klavírní koncert Jiřího Tomana. Sokolovo 19,30 hodin.
- Každou neděli v 19,30 hod. Velký smyčcový orchestr ZK Sigma, řídí R. Klivar.
- Každou středu v 19,30 hod. v Bečvě Smyčcový orchestr ZK Sigma, řídí R. Haviger.
- Každý pátek v 19,30 hodin. Sanatorium. Dechová hudba Švitorka nebo DO Drahotuše, řídí s. Pumpřla.

**Program hranických kin.
KINO SVĚT**

- 1.— 5. KOTRMELEC. ČSSR. Mládež ano.
- 6.— 9. PEVNOST NA KOLEJÍCH. SSSR. Širokoúhlý. Mládež od 10 let.

- 10.—12. VRAŤ SE, AFRIKO. USA. Mládež ne.
 13.—16. LETNÍ SEN. Švédsko. Mládež ne.
 17.—19. LILEJA. SSSR. Mládež ano.
 20.—26. NAJATÝ VRAH. Itálie. Širokoúhlý. Mládež ne.
 27.—30. MUŽ Z I. STOLETÍ. ČSSR. Širokoúhlý. Mládež od 10 let.

KINO OKO

- 1.— 5. HORALKA. Itálie. Mládež ne.
 6.— 9. LEON CARROSE HLEDÁ PŘÍTELE. SSSR. Mládež ano.
 10.—12. ČTVRTÝ Z POSÁDKY. Polsko. Mládež od 10 let.
 13.—17. ADUA A JEJÍ DRUŽKY. Itálie. Mládež ne.
 18.—19. MOŘSKÝ RACEK. Čína. Mládež ano.
 20.—23. POSLEDNÍ SVĚDEK. NSR. Mládež ne.
 24.—26. LENINGRADSKÉ NEBE. SSSR. Mládež od 10 let.
 27.—30. ZBABĚLEC. ČSSR. Mládež ne.

Představení pro mládež.

7. STRÍBRNÝ FAVORIT. ČSSR.
 14. MALÝ BOBEŠ. ČSSR.
 21. LÍSKOVÝ PROUTEK. SSSR.
 28. DANIEL. ČSSR.

Kino ČAS každou neděli od 9 do 11,30 hodin nepřetržitě.

Lázně Teplice nad Bečvou před 400 lety.

„Na předměstí krásného města Hranic, u řeky Bečvy, v místě veselém jest lázeň a v ní hlubina k mytí přistrojená, do kteréž se velicí pramenové vody hojitedlně prejšťi, takže se v ní i plovati může ... Ta lázeň a ta hlubina jest zdí obehnaná a střechou přikrytá, aby ti, kteří

se myjí, před nepohodlností povětří ochráněni býti mohli. Hojným pramenem ta voda se prejšťi, anobř i uprostřed řeky (což jsem, plavě se přes ni na člunu spatřil), též okolo obou břehuov, vidíny byly bublénky vody hojitedlně se vyprýšťující a nad vodu vyskakující.“

Těmito slovy začíná nejstarší známý popis lázní Teplic v díle „Kniha o vodách hojitedlných neb teplicech moravských“ z r. 1580. Jejím autorem je Tomáš Jordán z Klauzenburku. Pocházel se sedmihradského města Kluže, po studiích v Německu, Francii, Švýcarsku a v Itálii provozoval lékařskou praxi ve Vídni, v roce 1569 pak odešel do Brna jako zemský lékař Markrabství moravského a setrval zde až do své smrti r. 1586. Chtěl být svým moravským krajanům i jinak prospěšný a tak se mimo svou práci zabýval moravskými léčivými prameny, o nichž do té doby nebylo skoro nic známo. Aby se známost moravských léčivých vod rozšířila po celém tehdejším vzdělaném světě, vydal Tomáš Jordán svou knihu i latinsky roku 1586.

Jak sám píše, všechny moravské léčivé prameny osobně navštívil a podává tento jejich seznam: „Jména vod hojitedlných moravských tato jsou: Losinská, hranická, virovanská, bochořská, slatinská, buchlovská, petrovská, korytenská, trenčínská v Uhřích, nezdenická, zahorovská, sucholazská a jezero veliké u Čejče.

Hranická voda je tedy uvedena v seznamu 12 moravských vod na druhém místě. Když projdeme popisy všech těchto pramenů, zjišťujeme, že to tehdy byly většinou jen studánky, jejichž vody užívali obyvatelé z okolí k léčení různých chorob. Jen v Losinách a v Teplicích u Hranic, částečně také v Petrově u Strážnice a ve Virovanech u Tovačova našel lázně, zařízené i ke koupání. Jak jsme již uvedli, byla v našich Teplicích tehdy jen krytá nádrž, v níž bylo možno i plavati. Vedle toho zde byla i pánev, na níž se voda zahřívala a z níž se pak nalévala do van. U lázní byl i hostinec pro občerstvení hostů. Byly tedy na svou dobu již docela dobře vybaveny. Již tehdy však

předky zajímalo, odkud léčivá voda prýští. Zajímal se o to zvláště pan Jan Kropáč v Nevědomí, majitel hranického panství od roku 1553, jak o něm Tomáš Jordán píše:

„Rozprávějí obyvatelé, že pan Kropáč, jsa před časy v držení toho místa, o to se snažil, aby počátek a původ té vody vyhledal, zdali by v hoře studénka horká byla, z kteréž by se tato voda vyprýšťovala. Protož že rozkázal (stalo se to před devíti léty) díru udělati do toho vrchu, kterýž jest od lázně dvou toliko kroků vzdáli. Ta skála, když byla vylomená a díra trochu prolomená, tak z ní šeredný dým nebo pára vyšla, že někteří jakoby závrať na ně přišel, padali. Což hned pánu oznámeno bylo, on pak maje to za zprávu omylnou aneb daremní zástěru a vejmluvu, rozkázal, aby v té práci předse trvali a měšťanům poručil, aby sami při těch dělnících byli a pravdu toho vyhledali. Což se tak stalo. Tu když jeden z dělníkuov z smělosti-li čili z všetečnosti v té práci předse trval, nalkav se té páry upadl a málo potom vydechl, jiní pak jsouce zastrašení, rozběhli se. Potom do té díry psy, kočky metány byly, kteréž hned pozdychaly. A tak tehdaž od toho díla přestáno a ta díra zase zametána jest. Předivná věc jest, že i nyní ta jedovatá pára kouřiti se nepřestává.“

Ta jedovatá pára, která tehdy způsobila tolik nepříjemností, byl kysličník uhličitý, tehdy ještě neznámý. Tomáš Jordán však zkoumal hranickou vodu destilováním a vařením a zjistil, že obsahuje vápno, vitriol čili skalici a červenou hlínu, to jsou železité součástky. Léčebné účinky kysličníku uhličitého ještě neznal, proto hlavní účinnost připisuje skalici a vápnu.

Pro obsah jemu neznámého jedovatého plynu nedoporučuje teplickou vodu pít k léčení, ale poněvadž ví, že se všeobecně pije, uvádí, proti jakým nemocem podle jeho názoru prospívá:

„Prospívati pak může proti rémě od příčiny horké pocházející proto, že průduchy, skrze kteréž řidká a vod-

natá flegma teče, zužuje, svírá a vlhkosti vysušuje; též v bolestech očí, tečení flusu do uší, v otoku požeradla, bolesti v hrdle, jestliže se ústa tou vodou vymývati budou, ne bez prospěchu dávana bude; též zuby vyklíci se utvrdí, dásně vyjedlé vyčistí a v celost uvede, rez aneb šlemovitost na zubích se držící setře, když se ní ústa často vymývati budou ... Žaludku pak že velmi prospívá, jistá věc jest, poněvadž žilky jeho slabé, tuze a mocně stahovati bude ... kámen v ledví i v měchýři rozdrobí.“

Více však doporučuje, aby hranické vody bylo užíváno k mytí, ke koupelím, neboť i tak působí krajně účinně. Zvláště dobře působí i v tomto případě na žaludek, jak se o tom přesvědčil ze zkušenosti hranických obyvatel:

„Těž obyvatelé divné moci této vodě připisují v nedostatečích žaludka, takže měšťané z rozkoše aneb z potřeby v ní se myjíce, praví, že musejí čtyřikrát nebo pětkrát za den jísti, chtějí-li hlad zahnatí.“

Ale nejen to, je přesvědčen, že pomáhá i při bolestech v kloubech, svalech, že se jejím blahodárným vlivem vyléčí všechny neřesti kůže jako svrab, vředy, prašivost, trudovatost tváře, dokonce i bradavice, neštovice atd. Také je podle něho prospěšná při chorobách močových cest a dále při mnohých ženských nemocech a potížích. Zejména pak ji doporučuje jako dobrý prostředek proti dně. Není ani možno úplně vyjmenovat všechny případy, v nichž podle přesvědčení učeného lékaře Tomáše Jordána hranická voda před 400 lety pomáhala.

Nezachoval se nám žádný seznam pacientů, kteří tehdy hledali zdraví v našich lázních. Že však byly již tehdy věhlasné i v širším okruhu, o tom svědčí zajímavý list, chovaný v opise v zámeckém archivu v Kroměříži: Olomoucký biskup Stanislav Pavlovský se chystal na cestu do Polska, kde se měl přičinit o to, aby za polského krále byl zvolen Maxmilián Habsburský. Před odjezdem vyzval několik svých manů, aby mu na cestě tvořili doprovod. Jeden z nich Tas Podstatský z Prusinovic se mu

omlouvá, že by rád svému pánu vyhověl a do Polska jel, ale nemůže z vážných důvodů:

„... Ale Pán Bůh na mne dopustiti ráčil, račte odpustiti, že jsem se osypal jako malé dítě. I za druhé račte odpustiti, že jest mi jedna noha otekla, takže s radou doktora svého v Teplicí Hranický chtíc, aby se to do mne neschovalo, týdný seděti musím. Vaši knížecí Milost pána svého milostivého poníženě prosím, že mne propustic z takové jízdy Vaše knížecí Milost omluveného mítí ráčíte. Nebo bych Vaší knížecí Milosti takovým svým nestálým zdravím málo platen byl ...

V Teplicí Hranický ve čtvrtek po Božím Těle léta páně 1587.“

Doufejme, že panu Tasovi pobyt v Teplicí Hranické opravdu prospěl. Tak tedy vypadaly naše Teplice před téměř čtyřmi sty lety. Byly již tehdy známými a věhlasnými lázněmi, v nichž hledali uzdravení nemocní i z širokého okolí.

Dnes ovšem je jejich zařízení jiné než za časů pana Kropáče z Nevědomí.

Dnes by asi i učený pan Tomáš Jordán z Klauzenburku, doktor a lékař zemský v Markrabství moravském, s údivem zjistil, že onen neznámý plyn v hranické vodě je hlavním původcem její léčivé moci a také by se asi pozastavil nad tím, že naši pracující si zde léčí poněkud jiné nemoci, než jak on tehdy doporučoval.

Ale přece, když pozorujeme, jak na průzračné hladině řeky Bečvy vyskakují „bublénky vody hojitedlné“ a rozhlédneme se kolem, zdá se nám, že úvodní slova Tomáše Jordána, přicházející k nám z dálky téměř čtyř století, by mohla býti napsána i dnes:

„Na předměstí krásného města Hranic u řeky Bečvy, v místě veselém jest lázeň ... To místo, poněvadž jest lukami zelenými, horami a lesy obklíčeno a řeka mimo ně teče, nemalou rozkoš těm, kteří se myjí, přináší.“

L. N.